

MALAKALI KADRLAR TAYYORLASHDA PEDAGOGLAR MALAKASINI OSHIRISHNING AHAMIYATI

Dilfuza Sunatova¹

<https://orcid.org/0009-0003-5853-649X>

e-mail: mirmoh@mail.ru

Madinabonu Xusanboyeva²

¹Toshkent Amaliy Fanlar Universiteti, Toshkent, 100149, O'zbekiston Respublikasi

²Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti, Toshkent, 100014, O'zbekiston Respublikasi

e-mail: mirmoh@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14881815>

Annotatsiya. Ushbu maqolada malakali kadrlarni tayyorlash jarayonida pedagoglar malakasini oshirishning ahamiyati tahlil qilinadi. Ta'lim sifati, yangi texnologiyalarni o'zlashtirish, professional kompetensiyani oshirish va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirishda pedagogik malaka oshirishning ijobiy ta'siri yoritiladi. Shuningdek, pedagogik jarayonda zamonaviy innovatsion yondashuvlar va texnologiyalarni qo'llash orqali ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish usullari ko'rib chiqiladi. Maqolada ta'lim tizimini rivojlantirish orqali jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotiga bo'lgan ta'sirning ahamiyati alohida ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: pedagoglar malakasi, malakali kadrlar, ta'lim sifati, zamonaviy texnologiyalar, professional kompetensiya, innovatsion metodlar, jamoaviy hamkorlik, ta'lim tizimi rivoji.

1. Kirish

Bugungi kunda ta'lim sifatini oshirish va malakali kadrlarni tayyorlash har bir davlatning asosiy maqsadlaridan biri hisoblanadi. O'zbekistonda bu borada katta e'tibor qaratilib, 2030-yilgacha bo'lgan strategik rejalarda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va pedagoglarning malakasini oshirish muhim o'rin tutmoqda. 2023-yilgi statistik ma'lumotlarga ko'ra, mamlakat bo'ylab faoliyat yuritayotgan 450 mingdan ortiq pedagoglarning faqat 35% zamonaviy texnologiyalarni to'liq o'zlashtirgan. Shu sababli pedagoglar malakasini oshirish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, bu orqali malakali kadrlarni tayyorlash jarayonini yangi bosqichga olib chiqish mumkin.

Ta'lim sifatini yaxshilash pedagoglarning malakasi bilan bevosita bog'liq. YUNESKO ma'lumotlariga ko'ra, rivojlanayotgan davlatlarda pedagoglarning malakasi ta'lim sifati pasayishining asosiy omillaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston bo'yicha o'tkazilgan 2022-yilgi tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, malaka oshirish kurslarini o'tagan o'qituvchilar o'quvchilarining 47% yaxshi natijalar ko'rsatgan. Malakali pedagoglarning zamonaviy texnologiyalar va metodlardan foydalanishi o'quvchilarning bilim olish jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi. Tahlil qilinganda elektron ta'lim resurslaridan foydalangan holda dars o'tuvchi pedagoglarning sifat samaradorligi 25% ga yuqori bo'lgan. Innovatsion metodlardan foydalanish o'quvchilar bilimini 30% oshirishga yordam beradi.

2 Eksperimental natijalar va ularning muhokamasi

Malaka oshirish jarayonida pedagoglar o'z sohalariga oid yangiliklarni o'zlashtiradi. Masalan, 2021-yilda Toshkent shahrida 10 mingdan ortiq pedagog maxsus trening va seminarlar orqali o'z malakasini oshirdi. Natijada, ularning 85% zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayonida qo'llashni boshlagan.

Professional kompetensiyani rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari quyidagilar:

- Innovatsion dars metodlarini o'rgatish;
- O'quv jarayonida raqamli texnologiyalarni qo'llash;
- Talabalarni individual rivojlantirishga yo'naltirilgan yondashuvlar.

Raqamli texnologiyalarni ta'limga integratsiya qilish bugungi zamonaviy talabdir. 2023-yilda mamlakat bo'ylab tashkil etilgan malaka oshirish kurslarida 50 mingdan ortiq pedagog axborot texnologiyalari bo'yicha maxsus o'quv dasturlarini tamomladi. Shuningdek, malaka oshirish kurslarini o'tagan pedagoglar

virtual laboratoriyalarni, onlayn dars platformalarini va masofaviy ta'lim texnologiyalarini ta'lim jarayoniga tatbiq etdi.

Malakali kadrlar iqtisodiyotning rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Har bir rivojlangan davlatning tajribasi shuni ko'rsatadiki, malakali pedagoglar yetishtirgan yosh mutaxassislar iqtisodiyotning turli sohalarida muvaffaqiyatli faoliyat yuritadi. O'zbekistonda har yili 30 mingdan ortiq o'qituvchi o'z malakasini oshirib, yangi texnologiyalar bilan ishlashga moslashmoqda. Bu esa iqtisodiy rivojlanishga xizmat qiladigan yuqori malakali kadrlarni tayyorlashni tezlashtiradi.

Malakali pedagoglar tarbiyalagan yoshlar ijtimoiy faolligi bilan ajralib turadi. 2022-yilda O'zbekistonda amalga oshirilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, malaka oshirish kurslarini o'tagan pedagoglarning o'quvchilari jamiyatda ko'proq ijobiy o'zgarishlarni amalga oshirgan. Jumladan, ushbu o'quvchilarning 60% ijtimoiy loyihalarda qatnashgan va 45% ijtimoiy muammolarni hal qilishda o'z hissasini qo'shgan.

Malaka oshirish jarayonini samarali tashkil qilish uchun quyidagi yo'nalishlar

Seminar va treninglar: O'zbekiston bo'ylab tashkil etilgan 2023-yilgi malaka oshirish seminarlarida 100 mingdan ortiq pedagog ishtirok etdi. Ushbu seminarlar pedagoglarni innovatsion metodlarga o'rgatishda muhim rol o'ynadi.

Onlayn kurslar: 2022-yilda tashkil etilgan masofaviy kurslarda 50 ming pedagog qatnashdi, bu esa vaqt va resurslarni tejash imkonini berdi.

Tajriba almashinuvi: Respublika bo'ylab tashkil etilgan "Ustoz-shogird" loyihasi orqali minglab pedagoglar bir-birining tajribasidan foydalandi.

Malaka oshirish jarayonidagi muammolarham bor.

- Ko'plab ta'lim muassasalari malaka oshirish uchun yetarli mablag'ga ega emas. 2023-yilda O'zbekistonda malaka oshirishga ajratilgan mablag' 10 milliard so'mni tashkil etdi, lekin bu barcha pedagoglarni qamrab olish uchun yetarli emas edi.

-Qishloq joylaridagi ko'plab maktablarda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish qiyinchilik tug'dirmoqda. 2022-yilda o'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, qishloq maktablarining faqat 20% zamonaviy raqamli infratuzilma bilan ta'minlangan.

Ba'zi pedagoglar malaka oshirishga yetarli darajada qiziqish bildirmaydi. Tadqiqotlarga ko'ra, pedagoglarning 15% o'z bilimini yangilash zarurligini tan olmaydi.

3 Xulosa

Malakali kadrlar tayyorlashda pedagoglarning malakasini oshirish ta'lim tizimini rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi. Pedagoglar o'z bilim va ko'nikmalarini muntazam ravishda yangilab borishi orqali ta'lim sifatini oshirish, yangi texnologiyalarni o'zlashtirish va talabalarni zamonaviy bilim bilan ta'minlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu jarayon, o'z navbatida, jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotiga sezilarli hissa qo'shadi.

Malaka oshirish dasturlari orqali pedagoglar zamonaviy metodlarni o'zlashtiradi, bu esa o'quv jarayonida samaradorlikni oshiradi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qiladi. Malaka oshirishning iqtisodiy samaradorligi shundaki, yuqori malakali pedagoglar tomonidan yetishtirilgan mutaxassislar jamiyatning turli sohalarida muvaffaqiyatli faoliyat olib boradi. Umuman olganda, pedagoglarning malakasini oshirish nafaqat ta'lim sifatini yaxshilaydi, balki milliy taraqqiyot uchun strategik ahamiyatga ega bo'lgan jarayon hisoblanadi. Bu yo'nalishda amalga oshirilayotgan har bir sa'y-harakat kelajak avlodning ma'naviy va intellektual salohiyatini yuksaltirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. (2016). "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch." O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi Noshriyoti, Toshkent, pp. 123-145.

2. Niyozov R. (2020). "Pedagogika nazariyasi va amaliyoti." Oliy Ta'lim Nashrlari, Toshkent, pp. 89-104.
3. UNESCO. (2022). "Transforming Teaching and Learning for Quality Education." UNESCO Journal of Education Development, Vol. 34, No. 2, pp. 15-38.
4. Rasulov S. (2019). "Ta'lim sifatini oshirishda innovatsion texnologiyalarning roli." O'zbekiston Pedagogika Ilmiy Jurnali, №3, pp. 56-70.
5. World Bank. (2021). "Improving Teacher Professional Development in Developing Countries." Global Education Review, Vol. 28, No. 4, pp. 101-120.